

Omaniku ootused Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsile

1. Riigi osalemise põhjused Lennuliiklusteeninduse Aktsiaseltsis

Riigi roll on ettevõttes osaluse omamise kaudu pakkuda kvaliteetseid rahvusvahelistele standarditele vastavaid aeronavigatsiooniteenuseid Tallinna lennupiirkonnas võimalikult paindlikult ja kliendi vajadusi arvestavalt. Samuti tuleb ettevõttel tagada lennuohutus Eesti õhuruumis ja Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni delegeeritud neutraalvete kohale jäävates osades.

Eesti Vabariik seab äriühingule viis peamist eesmärki:

- tegeleda valitud valdkonnas kasumliku ja efektiivse majandustegevusega, mis tagab riigile optimaalse ja stabiilse omanikutulu;
- täita riigi poolt kehtestatud strateegilisi eesmärke vastavalt äriühingu suhtes kohaldatavatele seadustele, regulatsioonidele ja arengukavadele;
- olla Eesti äriühingutele eeskujuks heade juhtimistavade, sotsiaalse vastutuse ning kõrge ärikultuuri poolest, järgides vastutustundliku ühingujuhtimise põhimõtteid ja integreerides need äriühingu igapäevategevusse, juhtimisse ja strateegiasse;
- investeerida teadus- ja arendustegevusse, kui teadus- ja arendustegevus on äriühingu põhitegevus või seda toetav;
- hinnata äriühingu (võimalikke ebaetilisi) ärisuhteid Venemaa ja Valgevenega ning loobuda sellistest ärisuhetest.

Eesti Vabariik omab osalust Lennuliiklusteeninduse AS-is järgmistel kaalutlustel:

- tegemist on riigile strateegiliselt olulise, avalikust huvist lähtuvat teenust osutava äriühinguga;
- riik kindlustab äriühingu kaudu kõikidele turuosalistele võrdsed võimalused aeronavigatsiooniteenuste saamiseks Tallinna lennuinfoiirkonnas;
- omatulu teenimine lennuliikluse toimimiseks tehtavate riiklike kulude katmiseks.

2. Strateegilised eesmärgid

Lennuliiklusteeninduse AS klassifikatsioon riigivaraseaduse (RVS) alusel on valdavalt avalike eesmärkidega äriühing. Tegevuste planeerimisel peab äriühing lähtuma Transpordi ja liikuvuse arengukavast 2021-2035, rahvusvahelistest konventsioonidest ja Euroopa Liidu regulatsioonidest, aeronavigatsiooniteenuste kolmanda perioodi 2020.-2024. aasta tulemuslikkuse kavast ja 23. detsembril 2013. aastal jõustunud riikidevahelisest lepingust, mille alusel moodustasid Eesti, Soome, Läti ja Norra Põhja-Euroopa funktsionaalse õhuruumiosa.

Eesti Vabariik seab Lennuliiklusteeninduse AS-ile järgmised strateegilised eesmärgid:

- Töötada välja lahendused ja tehnoloogia irdtorni keskuse kasutuselevõtuks ning koostöös AS-iga Tallinna Lennujaam korraldada irdtornist pakutava teenuse kasutuselevõtmine hiljemalt 2025. aastaks¹, sh:
 - omada kokkulepet lennuväljade ja klientidega teenuse liigi osas²;
 - arvestada mehitamata õhusõidukite vajadustega irdtorni lahenduse kasutuselevõtmisel;
 - arvestada satelliitnavigatsiooni kui võimaliku peamise navigatsioonimeetmega väikelennuväljadel ja sellest tulenevate riskidega.
- Eesti ja Soome vahelises FINEST programmis riigipiiriüleste ühiskasutusega sektorite rakendamine, pädevate asutuste nõusolekute järgselt.
- Tsiviil-militaar koostöös töötada välja õhuruumi ühiskasutuse protseduurid ja osaleda nüüdisajastatud õhuruumi korraldamise kontseptsiooni juurutamises.
- Koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga võtta kasutusele mehitamata õhusõidukite tegevuse korraldamise süsteem Eestis, osaleda selle rahastamismudeli, tehnoloogia ja põhimõtete loomises 2022. aastal ning kasutuselevõtus 2023. aastal, milleks:
 - viiakse läbi teostatavusuuring, mida uuendatakse iga-aastaselt;
 - luuakse riiklik tegevusplaan, mida uuendatakse iga-aastaselt;
 - luuakse Eestile sobiva süsteemi kontseptsiooni ja tehnilise arhitektuuri rakendusplaan;
 - töötatakse välja süsteemi ärimudel ja rahastamismudel;
 - alustatakse ühise teabeteenuse pakkumisega kõigile huvitatud pooltele;
 - luuakse võimekus *U-Space* alades ettevõtte osutatavate aeronavigatsiooniteenuste pakkumiseks.

3. Finantseesmärgid

1. Kasumlikkus

- Lennuliiklusteeninduse ASi teenuste hinnakujundamisel lähtub äriühing Euroopa Komisjoni määrusest (EÜ) nr 2019/317.
- Finantsplaanide koostamise aluseks oleva omakapitali hinna määrab Rahandusministeerium oma iga-aastase „Riigi osalusega äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute koondaruandega“.

2. Konservatiivsus

- Lennuliiklusteeninduse AS teostab oma majandustegevust võrreldava sektori keskmise riskitasemega ja optimaalse kapitalistruktuuriga.
- Investeeringud kaetakse äriühingu põhitegevuse rahavoogudest, vajadusel laenukapitali kaasates; riik reeglina omakapitaliinvesteeringuid äriühingusse ei tee.

3. Efektiivsus

- Tagada keskpikas perspektiivis tulude proportsionaalselt kiirem kasv kuludest.

¹ ELi ühtsete sanktsioonipoliitika tulemusel on äriühingu sissetulekud oluliselt vähenenud, mistõttu on otstarbekas 2022. aastal ajutiselt peatada irdtorni teenusele üleminek regionaalsetes lennujaamades, kus ettevalmistusi veel tehtud ei ole. Omanik hindab selle jätkamise vajaduse ja lõppeesmärgi ajakava äriühingu omaniku ootuste korralise ülevaatamise käigus.

² Kaasa arvatud teenuse osutamise valmidus avaliku teenindamise lepingute alusel teostataval liiniveol lennuliikluses.

- Defineerida tegevusvaldkonnale kohased efektiivsusmõõdikud.

Kindlustada majandustegevus, mis tagab äriühingu arengu ning riigile omanikutulu riigi kaudu lennuliikluse toimimiseks tehtavate vajalike kulude katmiseks.

4. Omanikutulu

- Tagada äriühingu strateegiaga määratletud dividendipoliitikale vastav ja optimaalset kapitali struktuuri tagav stabiilne omanikutulu (dividend).

Märkus: Omanikutulu arvestamisel peab aktsionär lähtuma (1) Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni kehtestatud nõudest, mille kohaselt ei tohi dividendisumma ületada riigilt lennuliiklusteenuse toimimise võimaldamiseks tehtud kulutusi, ja (2) Euroopa Komisjoni määrusest (EÜ) nr 2019/317, milles sätestatakse aeronavigatsiooniteenuste ühine maksustamiskava.